

dutin, navíc jsou stromy mnohdy káceny dřívě, než začnou dožívat a být vhodné pro saproxylofágní druhy. V Českém krasu byla jeho populace objevena ve starém, dožívajícím jablono-hrušňovém sadu. Takových vhodných sadů je již velmi málo, a proto se častěji s páchníkem setkáme ve starých alejích, parcích nebo zámeckých zahradách, kde ještě zůstaly staré solitérní stromy s dutinami.

11 Zástupci čeledi hlodáčovití (Trogidae) jsou na první pohled jeden jako druhý a nevypadají příliš atraktivně. Pokud se na ně však člověk podívá pozorněji, zjistí, že mají často zajímavě skulpturované krovky s četnými hrboly a úhledně uspořádanými chlupy do kartáčků či lemů na různých částech těla; a – hlodáč *Trox scaber*, b – h. písečný (*T. sabulosus*), c – h. hrboletý (*T. hispidus*).

12 Skalnatý vrch Třesina, tyčící se nad obcí Hostim u Berouna, je jednou z nejbohatších lokalit na vrubounovité brouky v Českém krasu. Můžeme zde potkat roháče obecného, všechny běžné druhy zlatohlávků i vzácného zdobence zelenavého nebo nalézt bohatou škálu koprofágních druhů, které se zde vyskytují v trusu pasoucích se ovcí a poníků. Snímky L. Hružové

hemipterus, obr. 9g). Tento nenápadně zbarvený brouk nepoutá mnoho pozornosti, dokud si nevšimneme samice, která disponuje výrazným, šídlovitě protaženým hrotem na konci zadečku. Na první

pohled může působit hrozivě, nicméně je neškodný, jde o kladélko. Vzácně se lze v Českém krasu setkat s chráněným zdobencem zelenavým (*Gnorimus nobilis*, obr. 9h), jehož nálezy jsou datovány i do dob vzniku CHKO. Tento druh se v oblasti vyskytuje roztroušeně a nehojně, přesto jsou každoročně náhodně zaregistrovány jednotky jedinců např. z okolí Hostimi, Srbska nebo Karlštejna. Kromě zdobence zelenavého jsou recentně z dané oblasti známa pozorování i chlupáčů rodu *Trichius*. Jejich bezpečně určení však vyžaduje pohled na spodní stranu těla a nohy, což na většině fotografií není možné, a tak je výskyt jednotlivých druhů obtížné mapovat s pomocí veřejnosti. Nejběžnějším zástupcem rodu v celé republice je chlupáč skvrnitý (*T. fasciatus*), v Českém krasu by se ale mohl vyskytovat i některý ze dvou našich dalších teplomilných druhů, chlupáč *T. sexualis* nebo *T. gallicus*. Konkrétní publikované údaje ani jednoho z uvedených druhů však z popisovaného území zatím neexistují.

Čerstvým objevem z této skupiny brouků pro Český kras je chráněný páchník hnědý (*Osmoderma barnabita*, obr. 10), který zde byl v r. 2022 nalezen historicky vůbec poprvé (Hružová a Špryňar 2022). Je zákonem chráněný, vázaný na staré, osluněné, dutinové stromy. V trouchu v dutinách se jeho larvy vyvíjejí několik let. Doupných stromů však v krajině dnes najdeme již velmi málo, a páchník tak patří mezi velmi ohrožené druhy. Zvláštností je intenzivní vůně imag připomínající

juchtovou kůži, díky níž se dá velmi dobře lokalizovat obydlená dutina.

Někdo to rád mrtvé

Zajímavou skupinou vrubounovitých brouků, která je stálou součástí fauny Českého krasu, jsou hlodáči (Trogidae). Vynikají úplně odlišnou strategií života než předešlé skupiny. Dospělci i larvy se žíví vysušenými ostatky mršin (kůží, peřím, srstí) a vývržky. Vzhledem ke specifickému typu potravy, keratofagii, mají larvy zrychlený vývoj, který trvá zpravidla pouze několik týdnů. Z Českého krasu známe tři druhy. Kromě běžnějšího hlodáče *Trox scaber* (obr. 11a) a h. písečného (*T. sabulosus*, obr. 11b) se na lesostepích a dalších xerotermitních stanovištích setkáváme se vzácnějším teplomilným hlodáčem hrboletým (*T. hispidus*, obr. 11c). Kvůli skrytému způsobu života ale nelze vyloučit ani výskyt dalších našich druhů.

Závěrem

Fauna vrubounovitých brouků je v Českém krasu poměrně dobře prozkoumána, a to nejen zásluhou lokálních průzkumů a náhodných nálezů. Český kras stále patří k oblíbené destinaci entomologů. Navíc Agentura ochrany přírody a krajiny ČR dlouhodobě takové průzkumy podporuje. Ucelenější práci zahrnující výsledky z celého území Českého krasu však tato skupina dosud postrádá. Přes veškeré úsilí stále zbývají mnohé neprostudované lokality a v hledáčku odborníků zůstává několik druhů, které by se zde mohly vyskytovat, ale jejich oku zatím unikají. Kvůli oteplování, které hraje ve prospěch rozšiřování teplomilných, migračně schopnějších druhů, ale i díky vhodnému managementu lze jistě očekávat další nálezy zástupců vzácných nebo ojedinělých druhů. Právě četné managementové zásahy zajišťují vhodné biotopy (obr. 12), ať už jde o pastvu hospodářských zvířat bez používání nešetných antiparazitik, která poskytuje koprofágním druhům substrát pro vývoj dalších generací, nebo výřezy křovin a dřevin s ponecháním solitérních výstavek, vhodných pro saproxylofágní druhy. Chráněné krajinné oblasti Český kras přejeme k jejímu 50. výročí založení, ať je i nadále domovem mozaiky rozličných unikátních stanovišť, která mohou hostit vysokou diverzitu nejen hmyzu, ale i další fauny a flóry. Jen ve zdravé krajině může být i život.

Použitá literatura uvedena na webu Živý.

